

OSA D Lähteet ja lähteiköt

Sisällysluettelo

D1. Yleistä.....	115
D1.1 Hyvinkään lähdekartoitus	116
D2. Paikallisesti merkittävät kohteet.....	116
D2.1 Pohjoinen kehätie	117
D2.2 Sahamäen ulkoilualueen lähde	118
D2.3 Tyynintien korpilähteet.....	118
D2.4 Lähde 1 Petkelsuolla.....	119
D2.5 Lähde 2 Petkelsuolla.....	120
D2.6 Lähde 3 Petkelsuolla.....	121
D2.7 Valkealamminharjun lähde.....	121
D3. Huomioitavat lähteet.....	122
D3.1 Rovunmäen lähteikkö	122
D3.2 Lempionsuon lähde, Käkinummi.....	123
D3.3 Iso-Marttilan lähde, Käkinummi	123
D3.4 Sälinkääntien eteläpuoli, Sykäri	124
D3.5 Huhtamäen lähde, Kapilamminummi	125
D3.6 Ullamäen lähde	125
D3.7 Erkylänlukot, lentokentän pohjoispuoli.....	126
D4. Lähteet, joilla ei ole erityistä luonnonarvoa	127
D4.1 Rovunmäen lähteikkö	127
D4.2 Riiskun saunalähde 1	127
D4.3 Riiskun saunalähde 2	128
D4.4 Lähde Latostenmaalla.....	128
D4.5 Nykiön majan lähde 1	128
D4.6 Nykiön majan lähde 2.....	129
D4.7 Tuomiston lähde	129
D4.8 Rajamäen lähde 1.....	130
D4.9 Rajamäen lähde 2.....	130
D4.10 Pinninummen lähde	130
D4.11 Astrakanin tien lähde, Hinkalonummi.....	131
D4.12 Kirvuntien lähde	131
D4.13 Kulmalan lähde.....	132
D4.14 Suomiehen lähde.....	132
D4.15 Porrassuon lähde.....	132
D4.16 Paavolan lähde	133
D4.17 Tervämäen lähde.....	133
D5. Luonnonarvonsa menettäneet tai tuhoutuneet lähteet.....	133
D5.1 Rovunmäki 1	133
D5.2 Rovunmäki 2.....	134
D5.3 Käkinummi 1	134
D5.4. Käkinummi 2	134
D5.5 Käkinummi 3	134
D5.6. Käkinummi 4	135
D5.7 Käkinummi 5	135

D5.8 Käkinummi 6	135
D5.9 Laitilannummi 1	135
D5.10 Laitilannummi 2	135
D5.11 Laitilannummi 3	136
D5.12 Laitilannummi 4	136
D5.13 Kaidanpää	136
D5.14 Kiimasuo.....	136
D5.15 Koskelankulma	136
D5.16 Kapilamminnummi	137
D5.17 Ahdenkallio	137
D5.18 Lautakatonmäki	137
D5.19 Riihisaari.....	137
D5.20 Kierosuo.....	137
D5.21 Leveämäki	138
D.5.22 Kivistöntie	138
D5.23 Nykiön maja	138
D5.24 Juurakko.....	138
D5.25 Sahanmäki	138
D5.26 Lentokenttä	139
D5.27 Golfalue 1	139
D5.28 Golfalue 2	139
D5.29 Golfalue 3	139
D5.30 Sveitsinlähde.....	139
D5.31 Usmi.....	140
D5.32 Saareksenmäki	140
D5.33. Noppo	140
D5.34 Rajamäki.....	140
D5.35 Rajamäki.....	140
D5.36 Pinninummi	141
D5.37 Kirvuntie.....	141
D5.38 Rajaojantie.....	141
D5.39 Suopelto.....	141
D5.40 Välitalo	141
D5.41 Karjumäki	142
D5.42 Sikopesänmäki 1	142
D5.43 Sikopesänmäki 2.....	142
D5.44 Aarlammi 1	142
D5.45 Aarlammi 2	142
D5.46 Aarlammi 3	143
D5.47 Aarlammi 4	143
D5.48 Nenämäki.....	143
D5.49 Hopeavuori	143
D5.50 Hopeavuori	143
D5.51 Piilolammintie	144
D5.52 Hapulahti	144
D5.53 Välitalo	144
D5.54 Paavola.....	144
D5.55 Hyvinkäänkylä 1	144
D5.56 Hyvinkäänkylä 2.....	144
D5.57 Hyvinkäänkylä 3.....	145

D1. Yleistä

Edustavia lähteikköjä esiintyy yleensä laajojen harjumuodostelmien ja pohjavesialueiden tuntumassa. Lähteiköissä pohjavesi purkautuu maan pinnalle ja saa aikaan lähteen silmäkkeessä ja sen lähiympäristössä luonteenomaisen kasvipeitteen ja muun eliöstön kehittymisen. Lajien runsauteen ja eliöiden määrään vaikuttaa lähteiden määrä ja keskinäinen etäisyys – runsaasti ja laajoja lähteitä sisältävällä alueella kehittyy monimuotoisempaa lähdekasvillisuutta ja lajien runsautta kuin yksittäisten lähteiden alueilla. Hyvinkäällä lähteitä on melko runsaasti, koska kaupunki sijaitsee Salpausselän harjualueella.

Lähteiköt ovat elinympäristöinä hyvin monimuotoisia tihkupintoina ilmenevistä reunavaikutteisista soistumista suuriin lähdealtaisiin. Luonteenomaista lähteiköille on jatkuvasti esiin purkautuva, lämpötilaltaan useimmiten pysyvästi alhainen pohjavesi ja siten läpi vuoden olosuhteiltaan tasainen kasvuympäristö. Lähteen lämpötila on yleensä hyvin lähellä sijaintipaikan vuoden keskilämpötilaa. Veden lämpötilan lisäksi monille putkilokasvi- ja sammallajeille tärkeitä lähteiden erityispiirteitä ovat riittävän runsas antoisuus ympäri vuoden ja veden vaihtuvuuteen liittyvät ravinteikkaus, neutraalisuus ja kohonnut happipitoisuus. Lähdevesi ei myöskään ole erityisen hapanta ja sen pH – arvo on Suomessa useimmiten 6-7 välillä. Lähteikköjen kasvupaikkaominaisuudet vaihtelevat mm. maaperäolojen ja pohjavesiesiintymän runsauden mukaan.

Lähteen silmässä kasvisto ja eläimistö ovat yleensä niukkoja, mutta ympäristössä lajisto saattaa olla runsas ja omaleimainen. Ympäriällä on usein reheviä lehtipuita, pensaita ja aluskasvillisuus on rehevä. Veden kylmyyden, nopean vaihtuvuuden ja valon puutteen vuoksi lähteessä ei kehity kasviplanktonia merkittävässä määrin. Perustuotannosta huolehtivat lähinnä reunuksen sammaleet ja epifytyttävät, ja lisäenergiaa lähteeseen tuovat puista ja maalta tulevat lahoavat lehdet.

Lähteiden eläimistö käsittää pääasiassa hyönteisiä ja pikkuäyriäisiä. Vesisiiralla on tärkeä merkitys lähteeseen tulevan orgaanisen aineksen hajottamisessa. Lähteille tunnusomaisia lajeja ovat myös vesiperhosten, sudenkorentojen ja surviaissäskien toukat sekä sukeltajat, vesikirput ja hankajalkaiset. Paikallisesti lähteistä voi löytyä myös katkaäyriäisiä jäänneliöinä (Sarvala 1981).

Lampimaisia lähteitä on enimmäkseen harjuseudulla. Elinympäristönä ne ovat monimuotoisempia kuin pienet lähteet. Lajiston tunnuspiirteinä on rehevien ja karujen vesien tyyppilajien rinnakkainen esiintyminen.

Ojitusten tai kaivonrakentamisen merkitys lähdelajistolle on huomattava. Alkuperäinen eliöstö kärsii virtauksen muuttumisesta tai ojituksen tuomasta humuskuormasta. Etelä-Suomessa lähteet on lähes kauttaaltaan joko ojitettu metsänhoitotoimien yhteydessä tai lähdesilmäke on kaivettu ja suljettu renkaaseen. Moni suolähde on hävitetty pellon raivauksen yhteydessä. Näin on tuhattu ainutlaatuinen ympäristö, jota vastaavaa ei kenties ole lähettyvilläkään. Toisaalta lähteen käyttö esimerkiksi vedenottoa paikkana on saattanut estää sen umpeenkasvun. Vaikka lähteen perkausta yleensä pidetäänkin sen arvoa laskevana toimenpiteenä, on varovainen perkaus saattanut säilyttää lähteen kelvollisena elinympäristönä avonaista vesipintaa vaativille lajeille (Kiirikki 1991).

Lähteiden uhanalaiset lajit ovat pääasiassa sammalia ja putkilokasveja. Putkilokasvilajistossa voi olla jäänteitä sekä nykyistä kylmempien että lämpimämpien ilmastovaiheiden kasvillisuu-

desta. Osa uhanalaisista lajeista menestyy vain lähteiden ympäristössä ravinteisuuden ja sopivan pienilmaston tähden (Haavisto ja Lempinen 1991). Lähteet, purot, pysyvän veden juoksu-uoman muodostavat norot ja pienten lampien välittömät lähiympäristöt kuuluvat metsälain määrittelemiin metsänhoidossa huomioon otettaviin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin. Jäljellä olevien lähteiden suojelu onkin erittäin tärkeää.

D1.1 Hyvinkään lähdekartoitus

Kesäkuussa 2004 tehdyssä lähdekartoituksessa tarkastettiin Hyvinkään alueella 100 lähteen sijainti, luonnontilaisuus ja mahdollinen merkitys jatkoseurannan kannalta (Liite D1). Lähteiden paikkatiedot saatiin Hyvinkään kaupungin sekä Uudenmaan ympäristökeskuksen paikkatietojärjestelmästä. Lähteiden luonnontilaisuutta arvioitiin Vesi- ja ympäristöhallituksen luokitusohjeiden mukaan (Liite D2). Lisäksi mitattiin veden lämpötila lähteisyyden osoittamiseksi ja pH happamuuden arvioimiseksi. Antoisista lähteistä, joissa oli selvä lasku-uoma, arvioitiin virtausnopeus. Vedestä arvioitiin myös silmämääräisesti väriä ja sameutta. Kartoituksessa ei kuitenkaan pyritty selvittämään kasvillisuutta ja eläimistöä tarkasti, vaan päämääränä oli luoda yleiskatsaus kohteen tilaan.

Kartoitetuista lähteistä suurin osa oli muutettu kaivoiksi tai ne olivat metsäojitusten kuivattamia. Huomattavaa lähteiden osalta on, että ojien kaivaminen myös etäälle vaikuttaa epäsuorasti pohjavedenpinnan laskun myötä lähteen vesitasapainoon. Lisätarkkailun arvoisia ja jollain tavalla luonnontilaisen kaltaisia lähteitä löytyi yhteensä seitsemän, kun tuhoutuneita lähteitä oli vastaavasti 66. Erityisesti Uudenmaan ympäristökeskuksen 1960-luvulta peräisin olevaan lähdeaineistoon oli purrut ajan hammas, 40 vuodessa monta lähdettä oli ehditty kaivaa ojaksi tai peittää pellon alle. Saattaa olla, että myös ojitetuissa lähteissä esiintyy harvinaista lähdelajistoa jäänteinä alkuperäistilasta, mutta siihen ei kartoituksen yhteydessä juurikaan voitu kiinnittää huomiota.

Kartoituksessa paikallistetut lähteet on esitetty luokiteltuna luonnontilaisuuden ja maisemallisen arvon mukaan. Lähteiden kohdalla on esitetty liitteessä D1 tunnusnumerot, joilla ne löytyvät liitekartasta 4. Liitteessä ja seuraavassa tekstissä on myös kuvanumerot, jotka viittaavat lähteistä otettuihin valokuviin. Valokuvat ovat raportin ohessa toimitettu Hyvinkään ympäristökeskukselle.

Kartoituksen jälkeen todettiin, että Kankurinlähde eli Villatehtaan lähde ja Sveitsinpuistossa, entisen Usmin yksityistien varressa sijaitseva Holin lähde eivät olleet mukana kartoituksessa. Nämä ja muut esille tulevat uudet lähteet tulee kartoittaa jatkoseurannan yhteydessä.

D2. Paikallisesti merkittävät kohteet

Lentokentän pohjoispuolen lähteet

Lentokentän pohjoispuolella sijaitsee lähteikköalue, jossa on useita silmäkkeitä melko lähellä toisiaan. Osa paikkatietokantaan merkityistä lähteistä oli tuhoutunut joko metsähakkuiden tai ojitusten myötä. Huomattavaa on, että alueella esiintyy harvinaiseksi luokiteltavia harsosamalia (*Trichocolea tomentella*) sekä haaraliuskasammalia (*Riccardia multifida*).

D2.1 Pohjoinen kehätie

Koordinaatit	P 672950	I 338364
Rehevyytaso:	Eutrofinen	
Pinta-ala:	6 m ²	
Syvyys:	0,3 m	
Muoto:	Koostuu useista silmäkkeistä	
Veden väri:	Hieman ruskea	
Veden lämpötila:	9 °C	
pH:	6,1	
Virtaama:	Antoisa lähde	
VYH luokitus:	1	
(Kuva 41)		

Yleiskuvaus:

Lähellä Pohjoista kehätietä sijaitseva lähteikkö, josta lähtee soliseva puro. Ympärillä on kuusimetsää sekä tiheää paju- ja koivupensaikkoo tien vierustassa. Puro virtaa lähteestä lähes luonnontilaisessa uomassa. Lähteen reunoilla kasvaa sammalia ja ympärillä järviruokoa. Kaupunginläheisen sijainnin vuoksi huomioitava kohde.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Pohjoinen kehätie sijaitsee noin 30 metrin päässä lähteestä ja lähin hakkuuaukea on noin 100 metrin etäisyydellä. Lähteessä ei ollut havaittavissa kulkemisesta tai tallautumisesta aiheutuneita jälkiä. Sahanmäen-Lentokentän välisellä alueella on myös ulkoilureitti, joka sivuaa lähettä.

D2.2 Sahamäen ulkoilualueen lähde

Koordinaatit	P 672936	I 338376
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	10 m ²	
Muoto:	Tihkupinta	
Syvyys:	0,1 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	8,5 °C	
pH:	-	
Virtaama:	ei virtaamaa	
VYH luokitus:	2	

(Kuva 42)

Yleiskuvaus:

Lentokentän viereisen ulkoilualueen polun luoteispuolella, jyrkänten alla sijaitseva tihkupinta. Tarkasteluhetkellä lähde oli melko vähävetinen, eikä selvää virtaamaa ollut havaittavissa. Varsinainen lähde sijaitsi kaatuneen ja jo lahoamassa olevan puunrungon alla. Lähteen reumilla oli runsaasti lähdesammalia. Ympäriällä on lehtomaista rehevää kasvillisuutta, lajeina esimerkiksi mesiangervo ja hiirenporras. Lähteikköä ympäröivä alue on pääasiassa sekametsää. Tihkupinta ympäristöineen muodosti hienon lehtokorpimaisen keitaan aivan ulkoilupolun viereen.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähteen valuma-alueella on suoritettu hakkuita, jotka eivät kuitenkaan näy itse lähteelle saakka. Lisäksi lähteen alueella on metsän rakenteesta päätellen suoritettu metsätaloudellisia toimenpiteitä. Lähelle lähettä jyrkänten yläpuolelle rakennetulla ulkoilutiellä ei pitäisi olla havaittavaa vaikutusta luonnontilaisuuteen.

D2.3 Tynyintien korpilähteet

Koordinaatit	P 672863	I 338579
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	200 m ²	
Syvyys:	0,2 m	
Muoto:	Koostuu useista silmäkkeistä	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	8,0 °C	
pH:	6,6	
Virtaama:	Antoisa lähde/tihkupinta	
VYH luokitus:	2	

(Kuva 48)

Yleiskuvaus:

Laaja lähteikkö/tihkupinta itään viettävän solisevan puron varrella pohjoisrinteessä. Melko antoisa, useista silmäkkeistä hiljalleen pulppuava vesi valuu alapuoliseen puroon. Lähdekohdissa hiekkapohjan karikkeettomuus osoittaa antoisuuden. Lähteen ohi virtaava puro saa alkunsa Juurakon alueella sijaitsevasta lammesta ja laskee vetensä Ridasjärventien eteläpuoleiseen suohon. Lähde muodostaa puron varrelle vehreän alueen, jossa on runsaasti lehtokasvillisuutta; lehtipuita, sanikkaisia, kortteita, mesiangervoa sekä sammalia. Aivan rantavyöhykkeessä on sekametsää ja pensaikkoa.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Merkittävin lähteen ja puron luonnontilaan vaikuttaneista tekijöistä ovat alueella suoritettut hakkuut. Puron eteläpuolella hakkuualue ulottuu lähes puroon saakka, pohjoispuolella on jätetty noin 50 m suojavyöhyke reunalle. Huomattavaa on, että lähteen itäpuolella hakkuuta on tehty myös puron varrella. Puron yli kulkevalta hiekkatieltä on lähteelle etäisyyttä noin 100 metriä.

Petkelsuon lähteikkö

Lähteet sijaitsevat aivan Hyvinkään ja Nurmijärven rajalla Petkelsuon kupeessa. Alueelta löydettiin kolme lähettä, joiden etäisyys toisistaan oli noin 100 m.

D2.4 Lähde 1 Petkelsuolla

Koordinaatit	P 672112
I 337788	
Rehevyytaso:	Oligotrofinen
Pinta-ala:	10 m ²
Muoto:	Soikea
Syvyys:	2,0 m
Veden väri:	Kirkas
Veden lämpötila:	6,0 °C
pH:	6,8
Virtaama:	ei havaittavaa
VYH luokitus:	2

(Kuva 62)

Yleiskuvaus:

Suolähde, joka sijaitsee suon ja metsän rajalla. Ympärillä mäntyraimetta, pohjoispuolella rinne ja sekametsää, jossa on suoritettu metsätaloudellisia toimenpiteitä. Lähteessä ei ole havaittavissa lasku- tai tulouomaa eikä selvää virtausta. Vesi on erityisen kirkasta, ja lähteen silmässä on kaatuneita puunrunkoja. Lähteen lähiympäristö on ojitamaton. Reunoilla kasvaa suokasvillisuutta, mutta lähde on kasviton lukuun ottamatta vähäisesti esiintyviä sammalia.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähteen välittömässä läheisyydessä on sähkölinja, jonka raivattu alus toimii talvella myös hiihtolatuna. Ladulla ja sähkölinjalla ei ilmeisesti ole ollut merkittävää vaikutusta lähteen luonnontilaan. Lähdettä voidaankin pitää lähes luonnontilaisena.

D2.5 Lähde 2 Petkelsuolla

Koordinaatit	P 672109	I 337777
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	300 m ²	
Muoto:	Useita silmiä	
Syvyys:	1,5 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	6,0 °C	
pH:	6,75	
Virtaama:	Lasku-uomassa ~15 cm/s	
VYH luokitus:	2	

(Kuva 63)

Yleiskuvaus:

Lähde sijoittuu suon reunalle hienoon korpimaiseen maahan. Ranta-alueella on vallitsevana kuusimetsää sekä vähäisissä määrin sekametsää. Etäisyyttä lähimpään tonttiin on noin 50 metriä. Lähde muodostuu yhdestä suurehkosta lähdealtaasta sekä monista pienistä tihkupinnoista. Lähteillä on yhteinen lasku-uoma, jossa kartoitushetkellä oli melko hyvä virtaama. Lähdelajisto on runsas. Altaassa on useita sammallajeja sekä ilmeisesti viherlevää, joka indikoi rehevyyttä. Veteen on kaatunut puita, jotka kajastelevat pinnan alta. Lähtöpurossa kasvaa laikuittain virtanäkingsammalta. Kokonaisuutena tarkasteltuna erittäin hieno lähdeympäristö.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähteelle menee läheiseltä tontilta polku ja puron yli on laitettu lautoja sillaksi. Edellä mainittuja seikkoja lukuun ottamatta lähde ja ympäröivä alue ovat melko luonnontilaiset.

D2.6 Lähde 3 Petkelsuolla

Koordinaatit	P 672113	I 337778
Rehevyytaso:	Oligotrofinen	
Pinta-ala:	50 m ²	
Muoto:	Soikea	
Syvyys:	2,0 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	6,0 °C	
pH:	6,8	
Virtaama:	ei virtaamaa	
VYH luokitus:	1	

(Kuva 64)

Yleiskuvaus:

Suon ja metsän rajalla sijaitseva syvä ja kirkasvetinen lähde. Lähteen pohjalla on sammalkasvustoja sekä puunrunkoja. Lähteen ympäristöstä noin puolet on nuorehkoa sekametsää ja puolet mäntyramettä. Reunoilla ei kasva varsinaista lähdekasvillisuutta.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähteen viereen on rakennettu kota, jonne tulee polku läheiseltä tontilta. Reunamat ovat kulu-neet ja tallautuneet ihmisen vaikutuksesta. Itse lähteessä ei kuitenkaan ole rakennelmia tai muutoksia luonnontilassa.

D2.7 Valkealamminharjun lähde

Koordinaatit	P 671938	I 336941
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	1 m ²	
Muoto:	Soikea	
Syvyys:	0,15 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	5,5 °C	
pH:	5,6	
Virtaama:	5-10 cm/s	
VYH luokitus:	2	

(Kuva 77)

Yleiskuvaus:

Rinteessä metsätalousvaikutteisessa sekametsässä sijaitseva pieni lähde, jonka vedet valuvat rinnepuroa myöden alhaalla olevaan metsäojaan. Etäisyyttä ojaan on noin 50 m. Lähdepuron virtaama oli kartoitushetkellä melko vähäinen. Lähde muodostaa rehevän keidasmaisena kohdan mustikkatyypin metsän keskelle. Pensasmaiset puut ja sanikkaiset ovat lähteen ympärillä vallitsevina kasvustoina. Ympäristössä on runsaasti tuulenskaatoja, jotka luovat paikalle erämaamaista tunnelmaa. Lähteessä on runsaasti sammalia, mutta ei muuta havaittavaa lähdekasvillisuutta.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähde sijaitsee lähellä enduromoottoripyörien maastouria, matkaa uriin on noin 200 metriä ja lähimpään hakkuuaukeaan noin 300 metriä. Vaikka alue onkin talousmetsää, muodostaa lähde merkittävän pienympäristön metsään. Metsäojitukset ovat saattaneet vaikuttaa lähteen vesitasapainoon, jolloin antoisuus on pienentynyt täysin luonnonmukaiseen tilanteeseen nähden.

D3. Huomioitavat lähteet

D3.1 Rovunmäen lähteikkö

Koordinaatit	P 673080	I 338987
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	700 m ² /lähteet 4 m ²	
Muoto:	L-kirjain	
Syvyys:	0,4 m	
Veden väri:	Hieman rusehtava	
Veden lämpötila:	13,0 °C	
pH:	6,9	
Virtaama:	Vähäinen virtaama	
VYH luokitus:	2	

(Kuva 3)

Yleiskuvaus:

Suurehko lähteikkö- ja kosteikkoalue ojitetun mäntyrämeen keskellä. Alueella on kaksi varsinaista silmäkettä, joiden väliin jää sarojen täyttämä kosteikkoalue. Lähteeseen tulee vettä kavitusta metsäojasta ja poistuu peratusta laskuojasta. Vesi lähteessä oli ilmeisesti kosteikkoluonteesta johtuen melko lämmintä. Lähdesilmäkkeet ovat karikkeen peittämiä ja niissä ei ole pohjakasvillisuutta. Sammallajisto oli lähteille tyypillistä. Lähteestä löytyi myös keltanupikkakasvusto.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähdealueelle ei johda polkuja, ja se onkin säilynyt ojituksia lukuun ottamatta varsin luonnontilaisena. Varsin todennäköistä on, että metsäojitukset ovat aiheuttaneet lähteikön kuivumista ja siten edesauttaneet kosteikko-osuuden pinta-alan kasvua.

D3.2 Lempionsuon lähde, Käkinummi

Koordinaatit	P 672657	I 339103
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	1 m ²	
Muoto:	Pyöreä	
Syvyys:	0,05 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	5,5 °C	
pH:	6,0	
(Kuva 11)		
Virtaama:	Vähäinen	
VYH luokitus:	1	

Yleiskuvaus:

Keskellä laajaa ojitettua mäntyrämettä sijaitseva pieni lähde, jossa on pohjalla runsaasti kari-ketta ja irto-oksia. Lähdekasvillisuutta ei ole, jopa sammalia on erittäin vähän. Vesi on kirkas-ta suovaikutuksesta huolimatta. Lähteessä ei ole tulouomaa ja lähtöuma on perattu noin 10 metrin etäisyydellä silmästä. Pinta-alaan ja syvyyteensä nähden lähde on melko antoisa ja pu-ron solina on selvästi kuultavissa.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Suo on ojitettu tasaisin välimatkoin, samoin lähteen lähtöuma. Lähteen silmä vaikuttaa kui-tenkin luonnontilaiselta ja koskemattomalta. Läheisyydessä ei ole polkuja tms. käytön jälkiä.

D3.3 Iso-Marttilan lähde, Käkinummi

Koordinaatit	P 672759	I 339087
Rehevyytaso:	Eutrofinen	
Pinta-ala:	10 m ²	
Muoto:	Soikea	
Syvyys:	~2,0 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	9,5 °C	
pH:	6,5	
Virtaama:	Ei virtaamaa	
VYH luokitus:	2	
(Kuva 8)		

Yleiskuvaus:

Aivan Ridajärven rannalla sijaitseva allikkolähde, jossa ei ole tulo- eikä lähtöomia. Järven läheisyyden vuoksi sen vedenkorkeuden vaihtelut saattavat aiheuttaa veden vaihtumista järven ja lähteen välillä. Lähteen ympäristö on lehtomainen ja reheväkasvustoinen. Lähdealtaan pin-nalla kasvoi runsaasti pikkulimaskaa, mutta pohjalla oli vain kariketta. Rannan tuntumassa esiintyi järvien rantavyöhykkeen lajeja, mm. kurjenmiekkää. Maaperä oli savipohjainen, mutta

päällä oli runsas kerros maatuvan karikkeen muodostamaa ainesta. Alueena Iso-Marttilan lähde on hieno, ja esimerkiksi luontopolulle oiva paikka.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähteen ympäristössä ei ollut havaittavissa erityisiä luonnontilaa muuttaneita tekijöitä. Rantametsä oli luonnonmukaisessa tilassa, eikä lähteen ympäristöön johtanut polkuja. Lähteen pohjoispäässä oli hylätty potkukelkka.

D3.4 Sälinkääntien eteläpuoli, Sykäri

Koordinaatit	P 673141 I 339271
Rehevyytaso:	Mesotrofinen
Pinta-ala:	800 m ²
Muoto:	Soikea
Syvyys:	0,3 m
Veden väri:	Hieman rusehtava
Veden lämpötila:	10,5 °C
pH:	6,1
Virtaama:	Ei virtaamaa
VYH luokitus:	2
(Kuva 9)	

Yleiskuvaus:

Kuivahko kosteikkolähde noin 40 m etäisyydellä tiestä. Lähdettä ympäröi kauttaaltaan metsä, josta rantavyöhykkeessä kuusikkoa on noin kolmasosa ja loput sekametsää. Maaperä on moreenia, jonka pinnalla on metsäturvekerros. Lähteeseen ei tullut tulouomaa, mutta pieni, lähes virtaamaton lasku-uoma oli länsipäässä. Paikoittain lähteen pohjalla sekä reunamilla kasvoi useita sammallajeja. Muita rehevyyttä indikoivia lajeja olivat mm. kurjenjalka ja suovehka.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähteen sivuuttaa pohjoispuolella kulkeva polku. Välittömästi luonnontilaa muuttaneita tekijöitä ei ole havaittavissa. Ympäröivä metsä on talousmetsää, mutta aivan lähteen lähiympäristö on koskematon. Metsäojituksia lähteen välittömässä läheisyydessä ei ole, mutta kauempana kulkevien ojien kuivattava vaikutus saattaa ulottua lähteeseen saakka.

D3.5 Huhtamäen lähde, Kapilamminnummi

Koordinaatit	P 672172	I 339137
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	1 m ²	
Muoto:	Pyöreä	
Syvyys:	0,1 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	6,5 °C	
pH:	6,5	
Virtaama:	Melko pieni	
VYH luokitus:	3	

(Kuva 26)

Yleiskuvaus:

Pieni lähde mustikkatyypin metsän siimeksessä. Lähteen rantavyöhyke on pensasmainen ja tiheä. Lähde oli melko kuiva, mutta siitä lähti pieni purouoma, jossa virtasi hiljalleen vettä. Karttatarkastelun perusteella puro laskee lopulta Keravanjokeen. Lähde vaikuttaa ympäröivää talousmetsää lukuun ottamatta luonnontilaiselta.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähteen läheisyydessä ei ole metsäojituksia, ja lähimpään metsätiehen on matkaa 50 m. Lähteen ja lähdepuron varrella on ilmeisesti vuosikymmeniä sitten suoritettu metsänhoidollisia toimenpiteitä, mutta niiden vaikutusta luonnontilaan ei ole havaittavissa. Kartoitushetkellä alhaalla olleen pohjaveden pinnan voidaan olettaa heikentävän lähteen antoisuutta.

D3.6 Ullamäen lähde

Koordinaatit	P 672037	I 339301
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	25 m ²	
Muoto:	Soikea	
Syvyys:	0,5 m	
Veden väri:	Harmaan samea	
Veden lämpötila:	9,0 °C	
pH:	6,1	
Virtaama:	Ei virtausta	
VYH luokitus:	1	

(Kuva 27)

Yleiskuvaus:

Soikea lähde kahden peltolohkon välissä notkelmassa, jossa virtaa puro. Lähteen lasku-uoma, joka oli kartoitushetkellä kuiva, johtaa puroon. Vesi oli lähteelle epätyypillisen väristä, harmaan sameaa. Lähteen maaperä on kauttaaltaan savea. Pohjakaasvillisuutta lähteessä ei ollut, mutta reunoilla kasvoi mesiangervoa, harmaaleppää sekä nuorta koivikkoa.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Viljellyltä pellolta tulee todennäköisesti valumavesiä lähdealtaaseen sekä alapuoliseen puroon. Peltovesillä saattaa olla haitallinen vaikutus lähteen eliöstöön ja veden laatuun. Harmaan veden syy ei kartoituksessa selvinnyt, väri saattaa olla saviperäistä. Lähde ja puronotkelma muodostavat kahden pellon väliin kapean ja rehevän kaistaleen. Viljelyksen vaikutuksesta johtuen lähteellä ei kuitenkaan ole erityistä luonnonsuojellista arvoa.

D3.7 Erkylänlukot, lentokentän pohjoispuoli

Koordinaatit	P 672965	I 338626
Rehevyytaso:	Mesotrofinen	
Pinta-ala:	4 m ²	
Muoto:	Koostuu 4 silmästä	
Syvyys:	0,4 m	
Veden väri:	Humusruskea	
Veden lämpötila:	9,0 °C	
pH:	5,7	
Virtaama:	Ei virtausta	
VYH luokitus:	1	

(Kuva 43)

Yleiskuvaus:

Tien välittömässä läheisyydessä sijaitseva lähdeikkö, joka koostuu yhdestä suuremmasta ja kolmesta pienestä erillisestä silmästä. Suurimmas-ta lähteestä vedet poistuvat pohjoispäässä olevaa lähtöuomaa pitkin. Kartoitushetkellä lähde ei ollut antoisa ja lähtöuoma oli lähes kuiva. Ympärillä kasvaa nuorta mustikkatyypin sekametsää ja lähteessä sekä sen reunoilla rahkasammalia. Pintamaa on normaalia suomalaista metsän maatumutta kariketta.

Luonnontilaa muuttaneet tekijät:

Lähteellä ei ollut polkuja tai muita merkkejä kulumisesta. Ympäröivä metsä on tienpiennar-metsää sekä tyypillistä suomalaista talousmetsää. Metsänhoidolliset toimenpiteet ovat antaneet oman leimansa lähteen ympäristöön. Tien vaikutuspiirissä esimerkiksi talvinen suolaus saattaa vaikuttaa lähteen vedenlaatua heikentävästi.

D4. Lähteet, joilla ei ole erityistä luonnonarvoa

D4.1 Rovunmäen lähteikkö

Koordinaatit	P 673134	I 339033
Pinta-ala:	24 m ²	
Muoto:	Kaksi lähdesilmää	
Syvyys:	0,2 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	6,0 °C	
pH:	6,1	
VYH luokitus:	1	

(Kuva 1)

Yleiskuvaus:

L-kirjaimen muotoinen kaksoislähde Sälinkääntien varressa, toisella puolella peltoaukea. Lähteen lasku-uoma päättyy pelto-ojaan. Lähteikössä ei ole havaittavissa erityistä lähdekasvustoa. Ympäristössä on romua.

D4.2 Riiskun saunalähde 1

Koordinaatit	P 672912	I 338952
Pinta-ala:	100 m ²	
Muoto:	Soikea, selväpiirteiset rajat	
Syvyys:	> 1 m	
Veden väri:	Kirkas, hieman samennusta	
Veden lämpötila:	11,0 °C	
pH:	6,5	
VYH luokitus:	1	

(Kuva 5)

Yleiskuvaus:

Peltojen ympäröimä lähde. Lähteen rannassa on käytöstä poistettu sauna. Lähdeallasta ei kuitenkaan ilmeisesti ole kaivettu ja se on muodoltaan alkuperäisessä tilassa. Vedet poistuvat läheisen hiekkatien alta putkea pitkin. Saunan tai viljelysten rehevöittävä vaikutus on havaittavissa kasvustossa, lähteessä esiintyi pikkulimaskaa.

D4.3 Riiskun saunalähde 2

Koordinaatit	P 672906	I 338947
Pinta-ala:	300 m ²	
Muoto:	Munuaisen muotoinen	
Syvyys:	> 1,5 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	13,0 °C	
pH:	6,8	
VYH luokitus:	0	

(Kuva 7)

Yleiskuvaus:

Lähteen rannalla on saunamökki ja laituri. Lähde saattaa olla kaivamalla syvennetty, reunat on raivattu. Mökin edustalla vedessä oli limaskaa, muualla rantavedessä kasvoi kaunis vaalean lahнаруohon muodostama kasvusto.

D4.4 Lähde Latostenmaalla

Koordinaatit	P 672516	I 339119
Pinta-ala:	3 m ²	
Muoto:	Soikea	
Syvyys:	0,3 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	7,5 °C	
pH:	6,0	
VYH luokitus:	2	

(Kuva 14)

Yleiskuvaus:

Keravanjoen varrella sijaitseva lähdesilmä. Ympärillä kasvaa mm. harmaaleppää ja mesiangervoa, mutta lähteessä itsessään ei ole kasvillisuutta. Lähteessä ei ole lasku- eikä tulouomia. Metsä ympärillä muodostuu pääasiassa sekametsästä, joen toisella puolella on laaja peltoaukea. Lähteellä ei ole erityisiä luontoarvoja.

D4.5 Nykiön majan lähde 1

Koordinaatit	P 672084	I 338973
Pinta-ala:	3 m ²	
Muoto:	Pyöreä	
Syvyys:	0,3 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	-	
pH:	-	
VYH luokitus:	0	

(Kuva 34)

Yleiskuvaus:

Lähde sijaitsee ulkoilureitin varrella, ja sen ympärillä on vanha rengasmainen kiveys. Pohjalla on runsaasti kariketta ja hieman sammalkasvustoa. Kartoitushetkellä lähde oli melko kuiva. Kunnostamalla kohteesta olisi mahdollista luoda hieno kulttuurilähde.

D4.6 Nykiön majan lähde 2

Koordinaatit	P 672074	I 338972
Pinta-ala:	3 m ²	
Muoto:	Pyöreä	
Syvyys:	1,8 m	
Veden väri:	Ruskea	
Veden lämpötila:	7,5 °C	
pH:	5,5	
VYH luokitus:	0	

(Kuva 35)

Yleiskuvaus:

Ulkoilureitin varrella kuusikkonotkelmassa sijaitseva lähde, jonka ympärillä on vanha rengasmainen kiveys. Reunamilla kasvaa mm. sanikkaisia sekä harmaaleppää. Lähteessä ei ole kasvillisuutta ja sitä on ilmeisesti käytetty/käytetään vedenottoon (putket lähteessä). Kunnostamalla lähteestä ja sen ympäristöstä saisi lisäarvoa Nykiön majan ulkoilureitille.

D4.7 Tuomiston lähde

Koordinaatit	P 671929	I 338748
Pinta-ala:	2 m ²	
Muoto:	Pyöreä	
Syvyys:	0,1 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	8,5 °C	
pH:	5,6	
VYH luokitus:	1	

(Kuva 37)

Yleiskuvaus:

Ojitetussa talousmetsässä sijaitseva pieni ja vähävetinen lähde. Lasku-uoma on perattu ojaksi. Lähteen pohja on lähes kasviton lukuun ottamatta vähäisiä sammalia. Lähteellä ei ole varsinaista luonnontila-arvoa.

D4.8 Rajamäen lähde 1

Koordinaatit	P 671850	I 337478
Pinta-ala:	200 m ²	
Muoto:	Pyöreä	
Syvyys:	> 1 m	
Veden väri:	ruskea	
Veden lämpötila:	-	
pH:	-	
VYH luokitus:	1	

(Kuva 53)

Yleiskuvaus:

Oletettavasti lähdepohjainen lampi, joka sijaitsee metsätien varrella. Vesi on humuspitoista ja erittäin rehevää runsaasta kasvustosta päätellen. Lammesta yli puolet on kasvillisuuden peitossa, tyypillajeina esim. vehka ja osmankäämi.

D4.9 Rajamäen lähde 2

Koordinaatit	P 671850	I 337483
Pinta-ala:	300 m ²	
Muoto:	Pyöreä/kosteikko	
Syvyys:	0,1 m	
Veden väri:	Rusehtava	
Veden lämpötila:	10,0°C	
pH:	6,3	
VYH luokitus:	2	

(Kuva 54)

Yleiskuvaus:

Kosteikko, jossa on useita matalia silmäkohtia. Lähteellä ei ole varsinaista lasku-uomaa. Lähteen alue on ojitettu ja lähin oja sijaitsee noin 50 m etäisyydellä lähteestä. Paikalla kasvoi mm. suovehkaa ja sanikkaisia, mutta pohjalla oli vain kariketta, ei lähdelajistoa. Lähdettä ympärivälillä alueella oli pensaikkoa ja sekametsää.

D4.10 Pinninnummen lähde

Koordinaatit	P 671595	I 337976
Pinta-ala:	100 m ²	
Muoto:	Useita tihkukohtia ja kaivo	
Syvyys:	-	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	9,0 °C	
pH:	6,1	
VYH luokitus:	0	

(Kuva 57)

Yleiskuvaus:

Tontin ja maansiirtoalueen välissä sijaitseva lähde, jonka pääsilmäke on kaivettu kaivoksi. Lähde on melko antoisa ja silmäkkeet valuttavat vetensä yhteiseen laskupuroon. Lähteen maaperä muodostuu kivikosta ja savimaasta. Lähdealueella ei ole erityistä lähdelajistoa, ja rantavyöhykkeessä on nuorta sekametsää. Kaivon ja ympäröivän alueen luonteen vuoksi lähdeellä ei ole erityistä luonnonsuojelullista arvoa.

D4.11 Astrakanin tien lähde, Hinkalonummi

Koordinaatit	P 671721	I 337387
Pinta-ala:	2 m ²	
Muoto:	Pyöreä allikkolähde	
Syvyys:	0,3 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	6,0 °C	
pH:	6,4	
VYH luokitus:	0	

(Kuva 59)

Yleiskuvaus:

Teiden risteyksessä sijaitseva pieni lähde. Kartoitushetkellä lähde oli vähävetinen, eikä siinä ollut havaittavissa virtaamaa. Tulo- tai lähtöuomiakaan ei ollut. Teidenvierusojitukset ovat saattaneet vaikuttaa lähteen vesimäärään vähentävästi. Rantavyöhykkeessä kasvoi kuusimetsää ja sekametsää. Lähteen pohjalla kasvillisuutta ei viherlevää lukuun ottamatta ollut. Lähteeseen oli tuotu puita reunaa tukemaan (vedenoton jälkiä).

D4.12 Kirvuntien lähde

Koordinaatit	P 672017	I 338251
Pinta-ala:	3 m ²	
Muoto:	Soikea	
Syvyys:	1,0 m	
Veden väri:	Ruskea	
Veden lämpötila:	9,0°C	
pH:	6,9	
VYH luokitus:	0	

(Kuva 61)

Yleiskuvaus:

Kahden metsätien risteyksessä sijaitseva lähde, jossa ei ollut varsinaista lähdelajistoa. Lähteen reunaa oli tuettu betoni- ja peltipalasilalla. Lähde on kokonaan hiekkapohjainen, reunoilla hiekan päällä on kariketta. Ympäröivä maasto on pääasiassa sekametsää. Lähteellä ei ole erityistä maisemallista merkitystä.

D4.13 Kulmalan lähde

Koordinaatit P 671591 I 337969
(Kuva 65)

Yleiskuvaus:

Lähde sijaitsee hakkuu/romuaukealla luonnontilansa menettäneellä alueella. Lähde on melko antoisa ja valuttaa vetensä kaivettua laskuojaa pitkin. Lähdelajistoa ei ole havaittavissa.

D4.14 Suomiehen lähde

Koordinaatit P 671954 I 338249
Pinta-ala: 2 m²
Muoto: Pyöreä
Syvyys: 0,1 m
Veden väri: Kirkas
Veden lämpötila: 8,5 °C
pH: 5,6
VYH luokitus: 1
(Kuva 66)

Yleiskuvaus:

Ojitetussa talousmetsässä sijaitseva pieni ja vähävetinen lähde. Lasku-uoma on perattu ojaksi. Lähteen pohja on lähes kasviton lukuun ottamatta vähäisiä sammalia. Lähteellä ei ole varsinaista luonnontila-arvoa.

D4.15 Porrassuon lähde

Koordinaatit P 672145 I 337412
Pinta-ala: 4 m²
Muoto: Rikkonainen, 2 silmää
Syvyys: 0,5 m
Veden väri: Kirkas
Veden lämpötila: 5,0 °C
pH: 6,11
VYH luokitus: 0
(Kuva 79)

Yleiskuvaus:

Lähdesilmäkkeet ovat hakkuuaukealla, tiheähkön kuusimetsän reunassa. Lähteissä on hiekkapohja ja ympäröivä alue on metsäturpeen peittämää. Lähteiden reuna-alueet ovat rehevän kasvillisuuden vallassa, sanikkaisia (hiirenporras) esiintyy paljon. Pohjalla on jonkin verran sammalia. Tulo- tai lähtöuomaa ei ollut havaittavissa. Lähteet ovat aikojen saatossa olleet hyötykäytössä, sillä niissä oli muutama vanha reunalauta.

D4.16 Paavolan lähde

Koordinaatit	P 672123	I 337167
Pinta-ala:	0,5 m ²	
Muoto:	Pelkkä lähdesilmä	
Syvyys:	-	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	-	
pH:	-	
VYH luokitus:	1	

(Kuva 86)

Yleiskuvaus:

Keihäsjoen länsipuolella savisella rantapenkereellä sijaitseva pieni, mutta melko antoisa lähde, joka valuttaa vetensä suoraan jokeen. Varsinaista lähdeallasta ei ole, vain purkautumiskohta, jossa lähteen virtausnopeus on noin 10 cm/s. Ympäristössä on noin 15-20 vuotta sitten raivattua rantalehtoa, joka on tällä hetkellä tiheää pensaikkoa. Lähdettä vastapäätä, joen toisella puolella on viljeltyä peltoa. Lähteessä ei ole lähdelajistoa, eikä sillä ole erityistä merkitystä luonnontilan kannalta.

D4.17 Tervämäen lähde

Koordinaatit	P 672206	I 338013
Pinta-ala:	100 m ²	
Muoto:	Pyöreä	
Syvyys:	0,4 m	
Veden väri:	Kirkas	
Veden lämpötila:	10,0 °C	
pH:	7,1	
VYH luokitus:	0	

(Kuva 89)

Yleiskuvaus:

Lähes kokonaan pellon ympäröimä allikkolähde, jossa ei ole virtausta. Tulo- tai lähtöomaa ei ole. Ympärillä kasvaa runsaasti pajua sekä putkilokasveja ja lähdealtaassa on tiheä kasvusto vaaleasaraa. Lähde on savimaalla, ja ilmeisesti rehevöitynyt maatalouskuormituksen vaikutuksesta. Hyvä esimerkki maatalouslähteestä, mutta ei varsinaista merkitystä luonnontilan kannalta.

D5. Luonnonarvonsa menettäneet tai tuhoutuneet lähteet

D5.1 Rovunmäki 1

Koordinaatit:	P 673101	I 339011
---------------	----------	----------

(Kuva 3)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on muutettu hiljattain kaivoksi, johon on asennettu vesipumppu ilmeisesti läheisen maatilán käyttöön. Paikkatietojärjestelmán mukaan kohteessa tulisi olla kaksi lähettä, mutta vain yksi kaivo löytyi.

D5.2 Rovunmäki 2

Koordinaatit: P 673121 I 339012
(Kuva 4)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde oli tuhoutunut sen päälle tehdyn peltolaajennuksen ja läheisen tien myötä.

D5.3 Käkinummi 1

Koordinaatit: P 672832 I 339020
(Kuva 6)

Kohteen yleiskuvaus:

Ridasjärven ruoppauksen yhteydessä lähde on jäänyt osittain ruoppausmassojen alle, mutta on edelleen melko antoisa ja valuttaa kirkkaat vetensä pientä purouomaa pitkin järveen. Lähdekasvillisuutta uomassa ei ollut. Kohteen yläpuolisessa maastossa oli lähdevaikutteinen kostea painauma, joka korkeammalla pohjavedenpinnalla on todennäköisesti veden peittämä. Ruoppausmassan vaikutuksen vuoksi kohteella ei ole suojelullista luonnonarvoa.

D5.4. Käkinummi 2

Koordinaatit: P 672645 I 339165
(Kuva 10)

Kohteen yleiskuvaus:

Kolmen metsäojan risteyksessä sijaitseva tihkupinta. Lähde on ilmeisesti jäänyt tien ja hakkuuaukean alle.

D5.5 Käkinummi 3

Koordinaatit: P 672719 I 339094
(Kuva 12)

Kohteen yleiskuvaus:

Ridasjärven läheisellä mäntyrameellä oleva umpeensoistunut lähteensilmä. Lähde on peittynyt rahkasammalten alle.

D5.6. Käkinummi 4

Koordinaatit: P 672536 I 339100
(Kuvat 13 ja 21)

Kohteen yleiskuvaus:

Asuinrakennusten välittömässä läheisyydessä sijaitsevat kaksi lähdettä, jotka on kaivettu lammeksi.

D5.7 Käkinummi 5

Koordinaatit: P 672553 I 339109
(Kuva 22)

Kohteen yleiskuvaus:

Pieni lähde hakkuuaukealla. Ei havaittavaa virtausta eikä varsinaista lähdekasvillisuutta.

D5.8 Käkinummi 6

Koordinaatit: P 672523 I 339116
(Kuva 23)

Kohteen yleiskuvaus:

Pieni, kuiva lähde Keravanjoen vierellä. Lähteessä ei ollut kartoitushetkellä juurikaan vettä ja se oli lähes umpeenkasvanut kosteikkokasveista.

D5.9 Laitilannummi 1

Koordinaatit: P 672714 I 339351
(Kuva 15)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on tuhoutunut läpiojituksessa. Ojan toisella puolella on hakkuuaukea ja toisella ojitettu mäntyräme.

D5.10 Laitilannummi 2

Koordinaatit: P 672764 I 339345
(Kuva 16)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde sijaitsee mäntyrämeellä ja on tuhoutunut läpiojituksessa. Sijaintikohdalla ojassa esiintyy rahkasammalia.

D5.11 Laitilannummi 3

Koordinaatit: P 672779 I 339347
(Kuva 17)

Kohteen yleiskuvaus:

Mäntyrameella sijaitseva läpiojitettu lähde.

D5.12 Laitilannummi 4

Koordinaatit: P 672806 I 339404
(Kuva 18)

Kohteen yleiskuvaus:

Sekametsän ja hakkuuaukean välissä oleva läpiojitettu lähde.

D5.13 Kaidanpää

Koordinaatit: P 672699 I 339515
(Kuva 19)

Kohteen yleiskuvaus:

Rämeellä suo-ojitusten risteyskohdassa sijaitseva lähde.

D5.14 Kiimasuo

Koordinaatit: P 672369 I 339039
(Kuva 20)

Kohteen yleiskuvaus:

Hiekkaisella maaperällä sekametsässä sijaitseva läpiojitettu lähde. Lähde on melko antoisa, ja silmäke on selvästi havaittavissa ojassa puhtaan hiekkapohjan kohtana. Oja virtaa kahteen suuntaan. Lähdekohdassa veden lämpötila oli 9 °C ja pH 6,33. Virtaama oli noin 5 cm/s. Lähdekasvillisuutta ojaan ei ollut jäänyt.

D5.15 Koskelankulma

Koordinaatit: P 672476 I 338816
(Kuva 24)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde muutettu kaivoksi, käytössä vedenottoon.

D5.16 Kapilamminnostummi

Koordinaatit: P 672143 I 339089
(Kuva 25)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on jäänyt ilmeisesti pellon alle. Viljelyskäytössä olevassa pellossa on metsän reunassa pieni kostea tihkupinta.

D5.17 Ahdenkallio

Koordinaatit: P 672646 I 338569
(Kuva 28)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde sijaitsee talousmetsässä ja sen lasku-uoma on ojitettu. Lähdesilmän yli on ajettu metsäkoneilla, jolloin se on tuhoutunut. Lähteen ympärillä rehevää lehtomaista kasvillisuutta, mutta varsinaisia lähdelajeja ei ole.

D5.18 Lautakatonmäki

Koordinaatit: P 672197 I 338561
(Kuva 29)

Kohteen yleiskuvaus:

Pihalammeksi kaivettu sameavetinen lähde. Vedenottokäytössä.

D5.19 Riihisaari

Koordinaatit: P 672156 I 339043
(Kuva 30)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on muutettu kaivoksi.

D5.20 Kierosuo

Koordinaatit: P 672289 I 338794
(Kuva 31)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on muutettu kaivoksi, joka on vedenottokäytössä. Muutostyö tehty hiljattain.

D5.21 Leveämäki

Koordinaatit: P 672020 I 338794
(Kuva 32)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähteensilmään on laitettu renkaat ja siitä pumpataan vettä. Varsinaisen silmäkkeen ympärillä on tihkupinta, josta vedet valuvat pois lähtöjaa pitkin. Tihkupinnan päältä on ajettu traktorilla ja siihen on painunut syvät urat. Lähde on melko antoisa, pohja on hiekkainen ja puhdas. Vesi on kirkasta, lämpötila 9 °C ja pH 6,9.

D.5.22 Kivistöntie

Koordinaatit: P 672059 I 339364
(Kuva 33)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on kaivettu kaivoksi.

D5.23 Nykiön maja

Koordinaatit: P 672089 I 338992
(Kuva 36)

Kohteen yleiskuvaus:

Nykiön majan vieressä sijaitseva soistunut lähteikkö, johon laitettu paalut ylityksen mahdollistamiseksi.

D5.24 Juurakko

Koordinaatit: P 672909 I 338602
(Kuva 39)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on kaivettu kaivoksi.

D5.25 Sahanmäki

Koordinaatit: P 672812 I 338226
(Kuva 40)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on jäänyt siirtomaan alle.

D5.26 Lentokenttä

Koordinaatit: P 672903 I 338355
(Kuva 44)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde sijaitsee tuoreella hakkuuaukealla tien vieressä. Lähteikkö ja sen ympäristö ovat menettäneet luonnonarvonsa hakkuun ja tien vaikutuksesta. Vedet lähteestä valuvat maantieojan kautta läheiseen puroon.

D5.27 Golfalue 1

Koordinaatit: P 672920 I 338049
(Kuva 38)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde jäänyt ilmeisesti golfkentän alle rakennusvaiheessa.

D5.28 Golfalue 2

Koordinaatit: P 672916 I 38051
(Kuva 45)

Kohteen yleiskuvaus:

Antoisa lähde on muutettu kaivoksi. Lähde valuttaa vettä renkaan vierestä golfkentän vierustaa kulkevaan ojaan.

D5.29 Golfalue 3

Koordinaatit: P 672921 338072
(Kuva 46)

Kohteen yleiskuvaus:

Golfkentällä sijaitsevasta lähteestä on kaivettu vesieste.

D5.30 Sveitsinlähde

Koordinaatit: P 672742 338102
(Kuva 47)

Kohteen yleiskuvaus:

Antoisan lähteen silmä on suljettu rautaputkeen, josta vesi pulppuaa. Sijaitsee ulkoilureitin varrella.

D5.31 Usmi

Koordinaatit: P 672649 I 337868
(Kuva 50)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähes kuiva lähde sijaitsee tien vieressä hakkuuaukealla. Lähteessä ei ole havaittavaa lähtö- eikä tulouomaa.

D5.32 Saareksenmäki

Koordinaatit: P 672352 I 337868
(Kuva 51)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähteikkö koostuu kahdesta silmäkkeestä, jotka sijaitsevat tien ja pellon välisessä metsäsaarekkeessa. Pienempään silmään on laitettu betonirengas. Lähteissä on melko samea vesi, eikä niissä ole lähdekasvillisuutta.

D5.33. Noppo

Koordinaatit: P 671779 I 338086
(Kuva 52)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on jäänyt maantien/pellon alle ja se purkautuu niiden väliseen ojaan.

D5.34 Rajamäki

Koordinaatit: P 671960 I 337580
(Kuva 55)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on ojitettu ja lähes kuiva.

D5.35 Rajamäki

Koordinaatit: P 671973 I 337579
(Kuva 56)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde sijaitsee kuusikossa pellon laidalla. Lähteessä on vanhat, puiset kehykset ja sitä on aiemmin käytetty vedenottoon. Lähteen kirkas vesi laskee läheiseen pelto-ojaan. Lähteessä ei ole lähdelajistoa.

D5.36 Pinninummi

Koordinaatit: P 671578 I 337962
(Kuva 58)

Kohteen yleiskuvaus:

Pellon laajennuksen alle jääneeseen lähteeseen on rakennettu putki joka laskee vedet läheiseen pelto-ojaan.

D5.37 Kirvuntie

Koordinaatit: P 672044 I 338278
(Kuva 60)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on ojitettu ja sen yli on osittain rakennettu hiekkatie.

D5.38 Rajaojantie

Koordinaatit: P 672097 I 338432
(Kuva 67)

Kohteen yleiskuvaus:

Kesantopellon ympäröimä lähde on rengastettu kaivoksi. Vieressä on avoimeksi kaivettu lähdeensilmä, jossa kasvaa runsaasti levää. Lähteellä ei ole maisema- eikä luontoarvoja.

D5.39 Suopelto

Koordinaatit: P 672089 I 336847
(Kuva 68)

Kohteen yleiskuvaus:

Keskellä peltoa metsäsaarekkeessa sijaitseva lähde on muutettu kaivoksi, jossa on pumppu.

D5.40 Välitalo

Koordinaatit: P 672158 I 337020
(Kuva 69)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on jäänyt pellon ja pelto-ojituksen alle. Pelto-ojaan virtaa salaojaputkesta lähdevaikutteista vettä, joka on erittäin rautapitoista (punaruskea FeO –sakka).

D5.41 Karjumäki

Koordinaatit: P 672324 I 337286
(Kuva 70)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on kaivettu ojaksi, jossa virtaus oli kartoitushetkellä melko vähäinen. Lähteen antoisuus on vähentynyt ilmeisesti läheisten metsä/pelto-ojitusten ja pohjavedenpinnan laskun myötä.

D5.42 Sikopesänmäki 1

Koordinaatit: P 672759 I 336745
(Kuva 71)

Kohteen yleiskuvaus:

Suurehkon sorannottoalueen itäreunassa olevan lähde on kaivettu ojaksi. Kohteella ei ole luontoarvoja.

D5.43 Sikopesänmäki 2

Koordinaatit: P 672774 I 336769
(Kuva 72)

Kohteen yleiskuvaus:

Varsinaista lähettä ei löytynyt, mutta paikalla oli tihkupinta, jota ympäröivät metsäojitukset. Sikopesänmäen lähteiden kuivumiseen ovat saattaneet vaikuttaa läheinen soranotto sekä alueen tiheähköt metsäojitukset.

D5.44 Aarlammi 1

Koordinaatit: P 672171 I 336795
(Kuva 73)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on tuhoutunut metsähakkuun ja -ojituksen myötä.

D5.45 Aarlammi 2

Koordinaatit: P 672175 I 336797
(Kuva 74)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on kuivunut metsäojituksen myötä.

D5.46 Aarlammi 3

Koordinaatit: P 672193 I 336802
(Kuva 75)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähteen läpi on kaivettu metsäoja. Kartoitushetkellä lähde oli lähes kuiva, mutta korkeammalla pohjavedenpinnalla vedet virtaavat ojaa pitkin lähteeseen 5.49.

D5.47 Aarlammi 4

Koordinaatit: P 672185 I 336813
(Kuva 76)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähteen läpi on kaivettu metsäoja, ja siihen valuvat vedet lähteestä 5.48. Kartoitushetkellä lähde ei ollut erityisen antoisa, mutta puhdas hiekkapohja osoittaa satunnaista hyvää vedentuottoa.

D5.48 Nenämäki

Koordinaatit: P 672157 I 337301
(Kuva 78)

Kohteen yleiskuvaus:

Allikkolähde talon pihassa. Lähteessä kasvaa runsaasti levää, ei havaittavaa virtausta.

D5.49 Hopeavuori

Koordinaatit: P 672497 I 337884
(Kuva 80)

Kohteen yleiskuvaus:

Kaivo keskellä viljeltyä peltoa.

D5.50 Hopeavuori

Koordinaatit: P 672473 I 337820
(Kuva 81)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähes kuiva kaivo, jossa pumppu. Sijaitsee pellon reunassa tontin kulmalla.

D5.51 Piilolammintie

Koordinaatit: P 672510 I 337597
(Kuva 82)

Kohteen yleiskuvaus:

Maa-auman alle jäänyt lähde, täysin tuhoutunut.

D5.52 Hapulahti

Koordinaatit: P 672863 I 337288
(Kuva 83)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähde on muutettu kaivoksi. Ympäröivällä alueella on runsaasti lähteisyyttä.

D5.53 Välitalo

Koordinaatit: P 672169 I 337115
(Kuva 84)

Kohteen yleiskuvaus:

Lauttasuon kupeessa rantalehdossa oleva läpiojitettu lähde, joka laskee vetensä läheiseen Keihäsjokeen. Vesi on ruskeaa ja humuspitoista, eikä lähdekasvillisuutta ollut havaittavissa.

D5.54 Paavola

Koordinaatit: P 672065 I 337292
(Kuva 85)

Kohteen yleiskuvaus:

Runsasvetinen lähde, joka on perattu ojaksi. Lähteestä tuleva vesi on rautapitoista.

D5.55 Hyvinkäänkylä 1

Koordinaatit: P 672262 I 338123
(Kuva 49)

Ei ole havaittavissa.

D5.56 Hyvinkäänkylä 2

Koordinaatit: P 672349 I 338022
(Kuva 87)

Kohteen yleiskuvaus:

Vantaajoen vesirajassa sijaitseva putkeen suljettu lähteensilmä.

D5.57 Hyvinkäänkylä 3

Koordinaatit: P 672311 I 338012

(Kuva 88)

Kohteen yleiskuvaus:

Lähes kuiva lähde ojitetussa metsäsaarekkeessa rautatien ja laidunnetun peltolohkon välissä. Lähteessä on kaivonrengas, mutta ei vettä. Metsäsaareke on lehtomainen ja siinä kasvaa runsaasti pähkinäpensasta.